

Dosarul nr. 2ra-807/23
2-22009424-01-2ra-07062023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (G. Manole)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Panov, V. Mihaila, A. Braga)

DECIZIE

07 decembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Complețul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând recursul declarat de Alexei Dimitrov, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Dimitrov împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 09 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost menținută hotărârea din 31 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a ț ă :

La 21 februarie 2022, Alexei Dimitrov a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al R. Moldova privind constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantului a indicat că, la 11 ianuarie 2019, a depus o plângere la Inspectoratul de Poliție Botanică, împotriva instituției mass-media „Impact TV”, solicitând atragerea persoanei juridice la răspundere pentru faptele de injurie și calomnie săvârșite în raport cu acesta, manifestate prin publicarea unui șir de articole de presă în care au fost răspândite informații false și defăimătoare în adresa sa, fiind aduse atacuri la persoană și utilizate exprimări jignitoare, care a fost înregistrată cu nr. de intrare 310.

La 25 martie 2019, reprezentantul Inspectoratului de Poliție Botanică a întocmit scrisoarea nr. 34/20/4-4662, prin care i-a sugerat apărarea drepturilor în ordine civilă, fiind refuzată constatarea contravențiilor prevăzute de art. 69 alin. (2) și 70 alin. (1) din Codul contravențional.

Astfel, nefiind de acord cu soluția emisă de reprezentantul Inspectoratului de Poliție Botanică, la data de 28 martie 2019, a înaintat o contestație scurtă împotriva deciziei de refuz, pe care ulterior a motivat-o, după obținerea actului de dispoziție procesual (încheierea de încetarea precăutării cazului).

Susține că, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, nr. 5r-2565/19 din 18 februarie 2020 (jud. S. Papuha), a fost admisă contestația, anulată încheierea din 25 martie 2019, iar materialul remis în adresa organului constator în scopul înlăturării omisiunilor și efectuarea unui control suplimentar.

Comunică că, necunoscând despre evoluția cazului la data de 20 iunie 2020, în condițiile regimului antiepidemic de activitate, a expediat prin poșta electronică în adresa IP Botanică un demers de reluare a procesului contravențional, în care a solicitat să fie întreprinse toate măsurile în vederea executării hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana nr. 5r-2565/19 din 18 februarie 2020.

La 23 iulie 2020, reprezentantul IP Botanică a semnat scrisoarea nr. 34/20/4-12589, în care a indicat că învinuirea adusă „Impact TV” nu a putut fi probată, iar decizia emisă anterior de agentul constator se consideră legală.

Nefiind de acord cu soluția de refuz emisă repetat și avându-se în vedere că acțiuni întru executarea actului judecătoresc nu au fost întreprinse, la 31 iulie 2020, în condițiile regimului de lucru antiepidemic, a expediat contestație scurtă prin e-mail.

Menționează că, actul de dispoziție – încheierea de încetare a examinării plângerii a fost emisă pe 01 septembrie 2020, astfel că doar după recepționarea acesteia a putut înainta contestația motivată.

Relevă că, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana nr. 5r-3038/20 din 09 octombrie 2020 (jud. S. Ciobanu), a fost admisă contestația, anulată încheierea din 01 septembrie 2020, fiind constatat faptul că agentul constator a ignorat obligația de a efectua acțiuni în vederea investigării circumstanțelor, nesupunându-se actului judecătoresc precedent. S-ar fi subliniat necesitatea audierii petiționarului și martorilor, verificarea multiaspectuală a tuturor circumstanțelor, cu emiterea unui act legal întemeiat și justificat. În toată perioada ce a urmat, așa și nu a fost citat pentru acțiuni procesuale la organul constator.

Afirmă că, prin cererea înaintată la IP Botanică la data de 14 iunie 2021 a solicitat eliberarea copieii deciziei emise precum și a materialelor acumulate după cea de-a doua reexaminare a plângerii, fapt care pretinde că a fost impus prin hotărârea/încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana nr. 5r-3038/20 din 09 octombrie 2020.

La 07 septembrie 2021, reprezentantul IP Botanică a semnat scrisoarea nr. 34/20/4-19990, în care a indicat că nu a fost posibil de reexaminat materialul și că după efectuarea reexaminării va fi informat suplimentar.

Reiterează că, încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești are impact atât la nivel individual, cât și la nivel global, afectând nu doar persoana care a fost privată de beneficiile unei hotărâri judecătorești, cât și întreg sistemul justiției.

Indică că, chiar dacă ulterior a depus cereri suplimentare prin care a solicitat repetat să fie informat cu privire la rezultatele executării hotărârilor, până în prezent nu a parvenit informații cu privire la soluția adoptată.

Susține că, totodată, organul constatator nu a realizat citarea sa, pentru a se prezenta la efectuarea unor măsuri în contextul executării celui de-al doilea act judecătoresc.

Notează că, neexecutarea hotărârii judecătorești atrage și încălcarea principiului accesului liber la justiție, statuat de art. 20 din Constituție, fiind relevat că, dacă amânarea procedurii de executare face imposibilă executarea, adică finalizarea actului de justiție, atunci și accesul la justiție este limitat.

Menționează că, urmare a acțiunilor imputabile autorității publice investite cu competențe de executare a suportat sentimente negative (stres, frustrare, neputință) și stări de insatisfacție generală în legătură cu neexecutarea măsurilor, în pofida dispunerii de hotărâri judecătorești irevocabile cu soluții favorabile, astfel că pe parcursul a 3 ani, timp în care plângerea pe fapte de contravenție nu a cunoscut o examinare și soluționare.

Reclamantul a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana nr. 5r-2565/19 din 18 februarie 2020 și nr. 5r-3038/20 din 09 octombrie 2020, cu încasarea sumei de 12 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 31 mai 2022 a fost respinsă cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Dimitrov împotriva Ministerului Justiției, privind constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești și repararea prejudiciului moral, ca fiind neîntemeiată (f.d. 111, 118-124, vol. I).

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 31 mai 2022, Alexei Dimitrov a declarat apel (f.d. 115, vol. I), iar la 24 septembrie 2022 a depus apelul motivat (f.d. 139-141, vol. I), solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii din 31 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă, cu stabilirea unui quantum rezonabil al prejudiciului moral.

Prin decizia din 09 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul depus de Alexei Dimitrov și menținută hotărârea din 31 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 205, 206-215, vol. I).

La 12 mai 2023, Alexei Dimitrov, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 09 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău și emiterea unei hotărâri noi privind admiterea acțiunii.

În motivarea recursului recurentul a menționat că, de către instanța de apel au fost săvârșite un șir de încălcări care constituie temei de declarare a recursului, deoarece acestea au dus la soluționarea greșită a pricinii. Aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale, și anume dreptul la un proces echitabil. Totodată Curtea de Apel Chișinău nu s-a expus asupra argumentelor formulate în cererea de apel motivată, și a dat o interpretare eronată circumstanțelor cauzei și probelor din dosar, neaplicând legea care trebuia aplicată și/sau interpretând în mod eronat legea, ceea ce a dus la o soluționare greșită a cauzei și menținerea hotărârii ilegale a instanței de fond.

Indică recurentul că, motivarea deciziei instanței de apel denotă o interpretare vădit eronată a Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 și o neînțelegere a raportului juridic litigios deoarece la caz, ambele acte judecătorești, a căror neexecutare în termen

rezonabil se invocă, au scos la iveală un șir de omisiuni săvârșite de agentul constator al IP Botanica, omisiuni ce urmau a fi înlăturate. Or, prin executare a hotărârilor contravenționale se înțelege întreprinderea de către agentul constator a tuturor măsurilor de aflare a adevărului (identificarea faptuitorului, identificarea și audierea martorilor, colectarea, administrarea și cercetarea probelor, audierea victimei etc.) și în final emiterea unei decizii care ar corespunde circumstanțelor stabilite, dar și care ar fi întocmită în formă legală.

Necătând la aceasta, instanțelor care au examinat cauza nu i-au fost prezentate probe din care ar reieși că agentul ar fi întreprins acțiunile procesuale la care a fost obligat, și că ar fi emis o decizie legală și întemeiată, iar faptul ilegalității /neconformității legii a activității agentului constator a fost stabilit irevocabil prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana din 18 februarie 2020 și hotărârea (greșit intitulată ca „încheiere”) Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana din 09 octombrie 2020.

Relatează recurentul că dacă agentul constator ar fi întreprins toate acțiunile necesare de investigații și dacă aceste acțiuni ar fi fost în conformitate cu legea, instanțele judecătorești nu ar fi anulat actele agentului constator și nu l-ar fi obligat la întreprinderea acțiunilor suplimentare și a celor de înlăturare a omisiunilor.

Specifică că hotărârile contravenționale prin care agentul constator a fost obligat să înlătore neajunsurile admise în cadrul examinării unei plângeri pe fapte de contravenție și să întreprindă acțiuni suplimentare de investigare sunt niște hotărâri care nu sunt pasibile de a fi executate de executorul judecătoresc, or, ultimul nu dispune de competență conform art. 400 din Codul contravențional, întrucât contravenția prevăzută de art. 70 din Codul contravențional se constată și se examinează de către poliție și nu de către executorul judecătoresc.

Mai mult, sarcina de punere în executare a hotărârii contravenționale nu îi revine petiționarului, or conform art. 478 alin. (1) din Codul contravențional, trimiterea spre executare a hotărârii judecătorești se pune în sarcina instanței care a judecat cauza în primă instanță, iar conform alin. (3) din același articol, organele (persoanele) care pun în executare hotărârea judecătorească comunică, în cel mult 5 zile, instanței care a trimis hotărârea respectivă despre punerea ei în executare.

Prin urmare, consideră că nu poate fi imputată reclamantului nici o omisiune și nici un comportament reproșabil care ar bloca sau pune în dificultate executarea actelor judecătorești, dar din contra acesta a avut un comportament activ, deoarece de multiple ori a solicitat poliției să îndeplinească hotărârile, a contestat în termen toate actele de refuz ale poliției, însă acest probatoriu a rămas neapreciat nici de instanța de fond, nici de instanța de apel, ceea ce semnifică că instanțele de fapt nici nu au „auzit” argumentele reclamantului.

Relatează recurentul că, în textul hotărârilor judecătorești emise de Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana clar se indică asupra finalității ce urmează a fi atinsă la reexaminarea de către poliție a cazului, în esență fiind indicate și măsurile ce urmează a fi întreprinse. Așadar, observațiile instanțelor de fond și de apel despre pretinsa lipsă de concretizare a acțiunilor la care era obligat agentul constator și despre nesolicitarea de reclamant a concretizării hotărârilor sunt nefondate, or hotărârile obligatorii pentru executare au fost clare, iar organul constator, în cazul în care ar avea anumite incertitudini și neclarități, urma să studieze atent textul actelor judecătorești și eventual

să ceară precizări de la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, ceea ce nu a fost efectuat, astfel demonstrându-se o conduită total dezinteresată a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești, fapt ce nu a fost luat în seamă nici de instanța de fond, nici de instanța de apel.

În ceea ce privește termenul rezonabil de executare a hotărârilor judecătorești, a menționat că nici instanța de fond, nici instanța de apel nu a analizat dacă acesta a fost sau nu respectat. Or, termenul rezonabil de executare a urmează a fi dedus din prevederea art. 440 alin. (3) din Codul contravențional, care stabilește că în cel mult 15 zile de la data sesizării, agentul constator este obligat să verifice sesizarea și să întreprindă măsurile prevăzute de prezentul capitol.

Astfel, ținând cont că hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 18 februarie 2020 și materialul contravențional R-2 nr. 3408 din 22 februarie 2019 au parvenit și au fost înregistrate la cancelaria IP Botanica pe 12 august 2020 sub nr. 8158 și în R-2 nr. 15837 din 13 august 2020, agentul constator urma să întreprindă acțiunile necesare în conformitate cu legea și să emită o decizie legală și întemeiată până la finele lunii august 2020, iar acesta a încetat precăutarea materialului prin întocmirea unei încheieri prin care a declarat pretinsa lipsă a faptei contravenționale, fără să întreprindă careva acțiuni, încheiere care ulterior a fost anulată prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 09 octombrie 2020, pe motivul ilegalității acesteia și neîntreprinderii măsurilor necesare în scopul executării primei hotărâri a instanței de judecată.

Notează că, unicul lucru întreprins de IP Botanica a fost emiterea pe data de 21 iunie 2022 a deciziei de încetare a procesului contravențional, în legătură cu scurgerea termenului de prescripție a răspunderii contravenționale, ceea ce denotă că în interiorul termenului de tragere la răspundere contravențională organul constator nu a realizat nicio acțiune procesuală necesară, pertinentă și utilă, iar persoana denunțată nu a fost documentată și trasă la răspundere pentru faptele sale.

Prin urmare, întârzierea în executarea hotărârilor instanței de judecată a fost de circa 2 ani, indicațiile instanței de judecată nefiind executate cel puțin la data depunerii acțiunii, 21 ianuarie 2022. Aceste fapte au fost trecute cu vederea de instanța de fond și instanța de apel.

Evidențiază că, prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, instanța de apel a încălcat esențial și a aplicat eronat normele de drept procedural și material, și anume: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; c) a interpretat în mod eronat legea. Or, dispozițiile Codului contravențional și Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu au fost aplicate. Astfel, atât instanța de apel, cât și instanța de fond nu au acordat importanță relatărilor și argumentelor din acțiunea civilă și din cererea de apel, au apreciat arbitrar înscrisurile și probele prezentate de către participanții la proces, au interpretat eronat legea iar concluziile expuse sunt în contradicție vădită cu circumstanțele pricinii. Instanțele de judecată au deviat substanțial de la obiectul acțiunii civile și de la cerințele invocate în textul cererii de chemare în judecată, iar motivarea soluțiilor date de instanțele de judecată este una abstractă și eronată, întrucât o asemenea motivare inserată în actele judecătorești contestate sunt neconforme circumstanțelor de fapt și de drept ale pricinii.

Indică că, în categoria spețelor privind întârzierea executării/neexecutarea hotărârilor judecătorești prin care agenților constatori le-au fost impuse obligații de a

efectua controlul suplimentar al circumstanțelor plângerii contravenționale în vederea înlăturării neajunsurilor și omisiunilor, de a remedia încălcările drepturilor și libertăților petiționarilor la examinarea cauzelor contravenționale, există o practică judiciară bine conturată.

Reieșind din prevederile art. 11 lit. d) din Codul de executare, art. 381 alin. (4) din Codul contravențional, art. 447¹ alin. (2) din Codul contravențional, art. 120 din Constituția R.Moldova, art. 6 CEDO, dreptul la executarea actelor judecătorești în termen rezonabil reprezintă un drept de o importanță majoră, care se regăsește atât în cadrul legal intern, cât și în Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Acest drept reprezintă o garanție pentru justițiabilii care au obținut anumite beneficii printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă, în așa mod încât procedurile judiciare să aibă o anumită finalitate și să nu rămână fără efecte, ceea ce ar duce la scăderea eficienței actului de înfăptuire a justiției.

În urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului material, moral, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată, prevedere legală care are aplicare și în cazul dat.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 09 februarie 2023 și a expedit-o părților la proces la 13 martie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d. 216). Astfel, recursul declarat la data de 12 mai 2023 de către Alexei Dimitrov, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache, este în termen.

La 08 iunie 2023, Curtea Supremă de Justiție a comunicat Ministerului Justiției al R. Moldova recursul declarat de Alexei Dimitrov, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache, informând despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 16, 18, vol.II), însă până la data examinării recursului, intimatul nu și-a valorificat dreptul de a depune referință la cererea de recurs.

La 13 noiembrie 2023 Alexei Dimitrov, a prezentat opinia sa referitor la întrebările de drept, pe care instanța de recurs le-a considerat relevante (f.d. 32, vol.II), indicând că hotărârea judecătorului de instrucție se consideră executată în situația întreprinderii de agentul constator a tuturor măsurilor de înlăturare a neajunsurilor și a realizării acțiunilor procesuale suplimentare care ar conduce la emiterea unei decizii legale și întemeiate, or, o plângere nu poate fi soluționată în lipsa întreprinderii tuturor măsurilor prevăzute de lege, faptul dat fiind recunoscut și în art. 374, 381, 440 din Codul contravențional. Totodată, a menționat că hotărârea judecătorului de instrucție nu se consideră a fi executată în cazul în care agentul constator în urma examinării suplimentare a cazului, nu a emis decizia asupra cauzei/plângerii în modul stabilit de art. 447¹ din Codul contravențional, important fiind ca agentul constator să se pronunțe asupra vinovăției/nevinovăției persoanei, pentru ca eventual victima să aibă posibilitate să-și valorifice drepturile lezate prin contravenție în cadrul unei acțiuni civile, reglementată de art. 45 din Codul contravențional. Prin urmare, hotărârea judecătorului de instrucție va fi considerată executată de către agentul constator din momentul finisării examinării reluate ca efect al actului judiciar.

A specificat că instanța civilă antrenată în examinarea acțiunii înaintate în baza Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu este competentă să se pronunțe asupra corectitudinii și plenitudinii acțiunilor agentului constatator întreprinse în cazul unei examinări suplimentare, însă urmează să se ghideze de constatările făcute în cadrul unei hotărâri a judecătorului de instrucție emisă în rezultatul examinării contestației asupra actului întocmit de agentul constatator în urma executării hotărârii judecătorești precedente. Totodată instanța civilă, poate să determine, dacă de către agentul constatator în general a fost sau nu reluată examinarea cauzei și dacă a fost sau nu emisă o decizie în urma finalizării examinării suplimentare a plângerii (f.d. 37, vol.II).

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de Dimitrov Alexei a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Totodată, având în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi, anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursul se va examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data depunerii acestuia, deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele fiind un tot întreg organic.

În conformitate cu prevederile art. 431 din Codul de procedură civilă, examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

Studiind materialele dosarului și verificând decizia din 09 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate în recurs, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, completul de judecată constată că la caz se consideră admisibil recursul declarat de către Alexei Dimitrov, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache și se impune necesitatea respingerii recursului și menținerea deciziei recurate, pentru motivele ce succed.

În temeiul art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza Garda Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În debut, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că înaintând acțiune în instanță împotriva Ministerului Justiției al R.Moldova, Alexei Dimitrov a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor Judecătoreiei Chișinău, sediul Ciocana nr. 5r-2565/19 din 18 februarie 2020 și nr. 5r-3038/20 din 09 octombrie 2020, cu încasarea sumei de 12 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Fiind investită cu examinarea prezentei cauze, prima instanță prin hotărârea din 31 mai 2022 a respins cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Dimitrov împotriva Ministerului Justiției, privind constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești și repararea prejudiciului moral, ca fiind neîntemeiată (f.d. 111, 118-124, vol. I).

Verificând legalitatea hotărârii primei instanțe, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 09 februarie 2023, a respins apelul depus de Alexei Dimitrov și a menținut hotărârea din 31 mai 2022 a Judecătoreiei Chișinău, sediul Centru (f.d. 205, 206-215, vol.I).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în raport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, a ajuns la concluzia că soluția instanței de apel și primei instanțe de respingere a acțiunii este întemeiată.

Potrivit art. 27 alin. (1) din Codul de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecătii, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

În temeiul art. 118 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Art. 121 din Codul de procedură civilă, statuează că instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

În conformitate cu art. 130 alin. (1)-(3) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au

pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Potrivit art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată

Așadar, conform probelor prezentate, Completul de judecată atestă că la 11 ianuarie 2019, Alexei Dimitrov a depus plângere la Inspectoratul de Poliție Botanică, împotriva instituției mass-media „Impact TV”, solicitând atragerea persoanei juridice la răspundere pentru faptele de injurie și calomnie săvârșite în raport cu acesta (f.d. 4-5, vol.I).

Prin încheierea din 25 martie 2019 al O.P.S. al SP-2 a IP Botanică, pe rezultatul examinării materialului în REI-II sub nr. 3408 din 22 februarie 2019, a fost încetat precăutarea materialului dat, materialul REI-II cu nr. 3408 din 22 februarie 2019, fiind remis în rebut (f.d. 6, verso-7, vol.I).

La 25 martie 2019, reprezentantul Inspectoratului de Poliție Botanică a expediat în adresa lui Alexei Dimitrov, scrisoarea nr. 34/20/4-4662, prin care s-a menționat că nu au fost constatate semnele contravențiilor prevăzute de art. 69 alin. (2) și art. 70 alin. (1) din Codul contravențional (f.d. 5, verso-6, vol.I).

La 28 martie 2019, Alexei Dimitrov a depus contestație împotriva încheierii ofițerului de sector al SP-2 al IP Botanică, Țăruș Tudor din 25 martie 2019 (f.d. 7-9, vol.I), iar prin hotărîrea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana nr. 5r-2565/19 din 18 februarie 2020, a fost admisă contestația lui Alexei Dimitrov, anulată încheierea din 25 martie 2019, iar materialul remis în adresa Inspectoratului de Poliție Botanică pentru efectuarea unui control suplimentar (f.d. 10-11, vol.I).

Completul de judecată a mai constatat că, la 20 iunie 2020, Alexei Dimitrov a depus în adresa IP Botanică un demers de reluare a procesului contravențional, în care a solicitat să fie întreprinse toate măsurile în vederea executării hotărîrii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana nr. 5r-2565/19 din 18 februarie 2020 (f.d. 12, vol.I), iar prin scrisoarea reprezentantului IP Botanică nr. 34/20/4-12589 din 23 iulie 2020 Alexei Dimitrov a fost informat că învinuirea adusă postului „Impact-TV” privind atragerea la răspundere contravențională, nu a putut fi probată, iar decizia emisă anterior de agentul constator Țăruș Tudor, se consideră legală (f.d. 13, vol.I).

Nefiind de acord cu soluția de refuz emisă repetat și avându-se în vedere că acțiuni întru executarea actului judecătoresc nu ar fi fost întreprinse, Alexei Dimitrov a expediat contestație nemotivată la 31 iulie 2020 (f.d. 13, verso-14, vol.I).

Prin încheierea din 01 septembrie 2020 privind reexaminarea materialului înregistrat în REI-2 cu nr. 3408 din 22 februarie 2019 potrivit hotărîrii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, nr. 5r-2565/19 din 18 februarie 2020, înregistrată repetat în REI-2 cu nr. 15837 din 13 august 2020, s-a propus și aprobat încetarea precăutării materialului, materialul acumulat fiind remis în arhivă (f.d. 14, verso-15, vol.I).

La 01 octombrie 2020 Alexei Dimitrov a depus contestație motivată împotriva actului de dispoziție, încheierea O.P.S. al SP-2 a IP Botanică, Țăruș Tudor din 01 septembrie 2020 (f.d. 15, verso - 16, vol.I).

Prin încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, 5r-3038/20 din 09 octombrie 2020, a fost admisă contestația depusă de petiționarul Alexei Dimitrov și declarată nulitatea încheierii inspectorului principal al OPS SP-2 al IP Botanica Țaruș Tudor din 01 septembrie 2020 (f.d. 17-19, vol.I).

În continuare, prin cererea înaintată la IP Botanica la 14 iunie 2021, Alexei Dimitrov a solicitat eliberarea copieii deciziei emise precum și a materialelor acumulate după cea de-a doua reexaminare a plângerii, fapt care ar fi fost impus prin încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana nr. 5r-3038/20 din 09 octombrie 2020 (f.d. 19, verso, vol.I), iar prin scrisoarea nr. 34/20/4-19990 din 07 septembrie 2021, reprezentantul IP Botanica a informat petiționarul că după efectuarea reexaminării va fi informat suplimentar (f.d. 20, vol.I).

Prin decizia asupra cauzei contravenționale din 21 iunie 2022, agentul constator Taruș Tudor a încetat procesul contravențional în privința SRL „Mediamax-TV” în temeiul art. 30 alin. (2), art. 441 alin. (1) lit. b) din Codul contravențional (f.d. 141 verso, vol.I).

La 21.01.2022 Alexei Dimitrov a înaintat, în ordine civilă, o acțiune prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana din 18 februarie 2020 și hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana din 09 octombrie 2020, cu încasarea din contul Ministerului Justiției al R. Moldova a prejudiciului moral în mărime de 12 000 de lei, întemeindu-și solicitările în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești (f.d.2-3, vol.I).

În conformitate cu art. 120 al Constituției R.Moldova, este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive, iar conform art. 16 alin. (1) din Codul de procedură civilă, hotărârile, încheierile, ordonanțele și deciziile judecătorești definitive, precum și dispozițiile, cererile, delegațiile, citațiile, alte adresări legale ale instanței judecătorești, sînt obligatorii pentru toate autoritățile publice, asociațiile obștești, persoanele oficiale, organizațiile și persoanele fizice și se execută cu strictețe pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Conform art. 1, art. 2 alin. (1), art. 4 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în

judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

În baza art. 5 alin. (1) și (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată. La constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată poate decide că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

Completul de judecată reține că executarea hotărârii judecătorești constituie parte integrantă a procesului, iar CEDO la art. 6 § 1 statuează că orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

Reieșind din jurisprudența constată a CtEDO în cazurile în care se invocă încălcarea dreptului la executare în termen a hotărârii judecătorești, instanța de judecată urmează să verifice respectarea acestui drept prin prisma a mai multor criterii și anume: complexitatea obiectului executării, comportamentul părților, și miza (interesul) pentru reclamant.

Ținând cont de prevederile legale citate supra și circumstanțele cauzei reținute mai sus, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanțele ierarhic inferioare just au respins cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Dimitrov.

Instanța de apel just a constatat că prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana nr. 5r-2565/19 din 18 februarie 2020, cât și încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, nr.5r-3038/20 din 09 octombrie 2020, au fost admise contestațiile, anulată încheierea din 25 martie 2019 a agentului constator al IP Botanica, Țăruș Tudor, cu remiterea materialului în adresa organului constator în scopul înlăturării omisiunilor și efectuarea unui control suplimentar, corespunzător, anulată încheierea din 01.09.2020 privind încetarea examinării plângerii lui Alexei Dimitrov.

Astfel, nu se atestă careva indici privind neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana nr. 5r-2565/19 din 18 februarie 2020, cât și a încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, nr.5r-3038/20 din 09 octombrie 2020. Or, aceste acte judecătorești au devenit irevocabile prin neatacare și au produs instantaneu efectul urmărit de Alexei Dimitrov, și anume anularea încheierilor din 25 martie 2019 și din 01 septembrie 2020 a agenților constatori al IP Botanica.

Recurentul Alexei Dimitrov a invocat că, hotărârea judecătorului de instrucție se consideră executată în situația întreprinderii de agentul constatatator a tuturor măsurilor de înlăturare a neajunsurilor și a realizării acțiunilor procesuale suplimentare care ar conduce la emiterea unei decizii legale și întemeiate, or, o plângere nu poate fi soluționată în lipsa întreprinderii tuturor măsurilor prevăzute de lege, faptul dat fiind recunoscut și în art. 374, 381, 440 din Codul contravențional.

A mai susținut că, hotărârea judecătorului de instrucție nu se consideră a fi executată în cazul în care agentul constatatator în urma examinării suplimentare a cazului, nu a emis decizia asupra cauzei/plângerii în modul stabilit de art. 447¹ din Codul contravențional, important fiind ca agentul constatatator să se pronunțe asupra vinovăției/nevinovăției persoanei, pentru ca eventual victima să aibă posibilitate să-și valorifice drepturile lezate prin contravenție în cadrul unei acțiuni civile, reglementată de art. 45 din Codul contravențional. Prin urmare, hotărârea judecătorului de instrucție va fi considerată executată de către agentul constatatator din momentul finisării examinării reluate ca efect al actului judiciar.

Completul de judecată reține că ceea ce Alexei Dimitrov indică ca fiind „momentul executării hotărârii/încheierii judecătorului de instrucție”, de fapt reprezintă scopurile generale ale unui proces contravențional/penal.

Instanțele de judecată (judecătorii de instrucție), la rândul său, aveau sarcini concrete, de a se expune dacă s-au comis careva abateri/omisiuni/încălcări cu ocazia adoptării încheierilor agenților de poliție contestate.

Instanțele și-au îndeplinit obligațiile sale, s-au expus pe marginea contestațiilor lui Alexei Dimitrov, le-au admis, au anulat încheierile agenților de poliție, iar efectul acestora s-a produs imediat. Or, agenții de poliție au reluat cercetările ca efect al actelor judecătorești.

În aceeași ordine de idei, în baza Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, instanța civilă nu este competentă să se pronunțe asupra corectitudinii și plenitudinii acțiunilor agenților constatatatori întreprinse în cazul unei examinări suplimentare, la fel cum nu poate da apreciere dacă a avut loc o reluare efectivă a examinării sau dacă a fost emisă o decizie adecvată în urma finalizării examinării suplimentare. Toate aceste acțiuni se întreprind exclusiv în cadrul unui proces contravențional sau penal, după caz.

Astfel, completul de judecată nu poate da apreciere dacă urma să fie audiat în calitate de petiționar Alexei Dimitrov, dacă urmau să fie audiați martorii și să fie citat pentru acțiuni procesuale la organul constatatator, să fie întreprinse alte acțiuni, după cum susține recurentul.

Scopul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011a constat în crearea unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. În baza acestui act normativ instanța civilă poate da apreciere faptului dacă procesul contravențional/penal/civil s-a desfășurat într-un termen rezonabil, per ansamblu, însă nu judecă acțiunile concrete ale factorilor de decizie implicați (polițist/procuror/judecător).

Alexei Dimitrov, prin acțiunea înaintată, nu a solicitat constatarea încălcării dreptului la examinarea într-un termen rezonabil a plângerii sale, ci constatarea neexecutării într-un termen rezonabil a unei „operațiuni intermediare” (actele judecătorului de instrucție). Însă Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu-i oferă o astfel de prerogativă instanței de judecată.

Ca urmare, instanța de recurs reține că instanța de apel a supus verificării și aprecierii circumstanțele cauzei, cu aplicarea corectă a legislației pertinente speței, și just a ajuns la concluzia netemeinicii pretențiilor lui Alexei Dimitrov cu privire la constatarea faptului neexecutării în termen rezonabil a hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana nr. 5r-2565/19 din 18 februarie 2020 și încheierii Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana nr. 5r-3038/20 din 09 octombrie 2020.

Totodată, Completul de judecată apreciază, că instanța de apel corect a respins ca nefondată și pretenția lui Alexei Dimitrov privind repararea prejudiciului moral, drept urmare a neexecutării în termen rezonabil a hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana nr. 5r-2565/19 din 18 februarie 2020 și încheierii Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana nr. 5r-3038/20 din 09 octombrie 2020, în mărime totală de 12 000 lei, or această pretenție este subsecventă pretenției principale a lui Alexei Dimitrov privind constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești, care la caz nu s-a constatat și a fost respinsă.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a dat apreciere corectă materialelor cauzei, iar argumentele recurentului nu pot fi reținute de către instanța de recurs, deoarece se combat cu cele invocate mai sus și se referă la circumstanțele, care au fost constatate și elucidate pe deplin de instanța de apel, având la bază cumulumul de probe, care au fost apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia 09 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Alexei Dimitrov, reprezentat de avocatul Iurie Mihalache.

Se menține decizia din 09 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Alexei Dimitrov împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești și repararea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc